

Linnéuniversitetet

LÄRARPROGRAMMET

Barns bilder och skapande i kommunal och Reggio Emilia inspirerad förskola

Johanna Henriksson & Helen Svensson

Examensarbete 15 hp

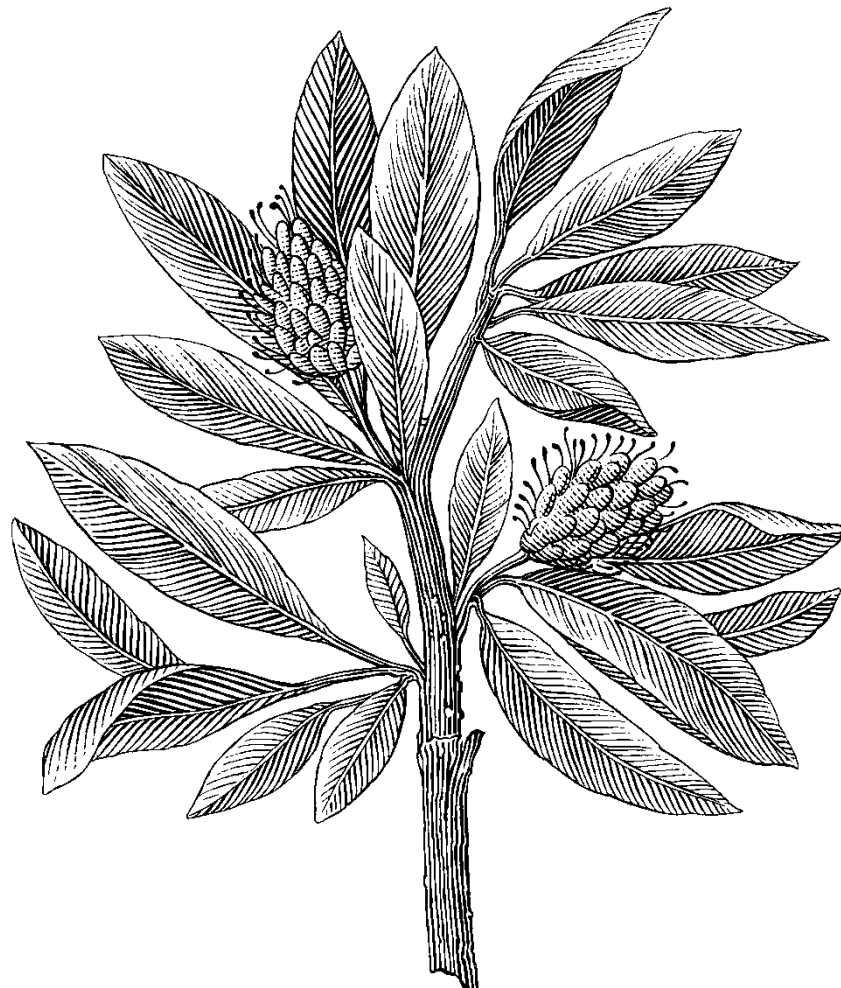
Grundnivå

Höstterminen 2012

Handledare: Lena Wennersten

Examinator: Jan Herrmann

Institutionen för biologi och miljö

Linnéuniversitetet

Institutionen för biologi och miljö

Arbetets art: Examensarbete, 15 hp

Läraprogrammet

Titel: Barns bilder och skapande i kommunal och Reggio Emilia inspirerad förskola

Författare: Johanna Henriksson & Helen Svensson

Handledare: Lena Wennersten

SAMMANFATTNING

Vi har undersökt en privat Reggio Emilia inspirerad förskola och på en kommunal, där vi ville veta hur pedagogerna använder sig av bild och skapande tillsammans med barnen. Vi har använt oss av intervjuer med pedagogerna, observationer och genomfört en uppgift med de femåriga barnen. Vi kom fram till att det inte skiljde sig något mellan förskolorna då pedagogerna på båda förskolorna arbetade mycket med bild och skapande med barnen. Genom undersökningarna och litteraturen har vi kommit fram till att det är viktigt att använda bild och skapande tidigt i förskolan och att det berör barnens utveckling samt utveckling i läs och skriv.

Nyckelord: barn, bild, estetik, förskola, krumelurer, läs- och skriv, Reggio Emilia, skapande.

Förord

Vi ville veta om det fanns någon skillnad i barnens bild och skapande på en Reggio Emilia inspirerad förskola och en kommunal förskola. Vi vill undersöka om barnen på en Reggio Emilia inspirerad förskola mognar tidigare i sitt bild och skapande då vi tror de arbetar mer med bild än barnen på en kommunal förskola. Anledningen till att vi fastnade för bild och skapande var en specialisering under vår utbildning vilket var estetiska uttrycksformer som var givande. Vi fick utöva estetiska former, där vi använde bild, skapande, musik, drama och rytmik med vår kropp och våra sinnen. De olika uttryckssätten gjorde att vi fann det roligt och hoppas att arbetet kan bli en inspirationskälla i vårt framtida yrke som förskollärare. Vi anser att förskolor borde satsa ännu mer på bild och skapande då det är viktiga delar inför barnens läs- och skrivutveckling, skola och framtid.

Tack!

Vi vill tacka vår handledare Lena Wennersten för bra och snabb respons vilket har underlättat i vårt arbete samt vår examinator Jan Herrmann för tydliga instruktioner kring arbetets upplägg. Vi vill även tacka de som ställde upp på vår pilotstudie samt pedagogerna och barnen på förskolorna. Ytterligare ett stort tack till familj och vänner samt pojkvännerna, Martin Reimhult och Emil Mellgren för stort stöd och hjälp.

INNEHÅLL

1	INTRODUKTION.....	3
2	BAKGRUND	4
2.1	Estetik.....	4
2.2	Tidigare forskning	4
2.3	Rummets och materielens betydelse	4
2.4	Betydelsen av bild och skapande för barnens utveckling.....	5
2.5	Reggio Emilia.....	6
2.6	Läroplanen för förskolan	7
2.7	Jämförelse mellan Reggio Emilia och Läroplanen.....	7
3	SYFTE.....	8
3.1	Hypoteser.....	8
4	METOD.....	9
4.1	Förskolorna.....	9
4.1.1	Undersökningsmetoder.....	9
4.1.2	Intervjuer	9
4.1.3	Observationer.....	10
4.1.4	Uppgift med barnen	10
5	RESULTAT.....	13
5.1	Intervjuer	13
5.1.1	Privata Reggio Emilia inspirerade förskolan.....	13
5.1.2	Kommunala förskolan	14
5.1.3	Jämförelse mellan Reggio Emilia och kommunal förskola.....	15
5.2	Observationer.....	16
5.2.1	Observationer på den Reggio Emilia inspirerade förskolan.....	16
5.2.2	Observationer på den kommunala förskolan	16
5.3	Uppgift med barnen	17
6	DISKUSSION	20
6.1	Pedagogernas syn och arbetssätt.....	20
6.2	Materielens och miljöns påverkan	20
6.3	Barnens teckningar	21
6.4	Slutsatser.....	21
7	REFERENSLISTA.....	23

BILAGA

1 INTRODUCTION

I alla kulturer, troligen under alla tider, har människor på olika sätt ägnat sig åt estetiska uttryck (Paulsen 2011). Ser vi tillbaka i tiden finns det myter eller berättelser som väggmålningar (a.a.). Begreppet estetik har utvecklats genom tiden, idag handlar estetik om upplevelsen, spontana känslor, om att känna med sinnena och kroppen (a.a.) just som John Dewey menar "Learning by doing" (NE (u.å.)). Idag finns det inplanerade men även spontana aktiviteter eller uttrycksformer i förskola och skola och dessa står i läroplanen som en del av det som ska uppnås. Detta examensarbete handlar om bild och skapande i förskolan, då bild och skapande är två av många uttrycksformer som används i förskolan. Vi vill påpeka att det är viktigt att förskolorna använder sig av bild och skapande med barnen då det har en stor och viktig betydelse inför barnets läs- och skriv samt språkutveckling och att det har en avgörande betydelse inför resterande skolgång (Yang & Noel 2006, Pinto, Accorti Gamannossi & Cameron 2009). Vår erfarenhet från utbildningen gjorde att vi fick upp intresset för bild och skapande och ville ta reda på hur olika typer av förskolor arbetar med bild och skapande tillsammans med barnen. Vi ville även se hur pedagogerna förhåller sig till bild och skapande i verksamheterna.

Alla förskolor utgår ifrån läroplanen Lpfö 98 reviderad 2010 (Skolverket 2010), som fastslår att varje förskola skall sträva efter:

"Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal- och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande" (Skolverket 2010, s.7).

"Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama" (Skolverket 2010, s.10).

"Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa" (Skolverket 2010, s.10).

Bilder finns överallt och människan påverkas av dem på ett eller annat sätt, det kan vara reklam på tv, i tidningar, i tavlor eller i målningar. Barn möter bilder av alla olika former, det kan vara bilder som finns i förskolan, bilder i hemmen, filmer de ser eller också i böcker de läser. Vi vill jämföra en Reggio Emilia inspirerad förskola med en kommunal förskola för att Reggio Emilia bygger vidare på barnens olika sätt att skapa (Jonstoj & Tolgraven 2001). Intentionen i Reggio Emilia är att bevara barnens nyfikenhet och agera utifrån barnens intresse (a.a.). Bild och skapande är givande ur flera aspekter, barnen får bland annat öva socialt samspel, samarbeta med andra, utveckla kunskap samt använda olika materiel att experimentera med (Granberg 2011).

2 BAKGRUND

2.1 Estetik

Estetik är ett ord som kommer från grekiskan och betyder ”den kunskap man får genom sinnen” (Paulsen 2011, s.9) det handlar om att det estetiska talar omedelbart till våra sinnen (Løkken & Haugen & Röthle 2010). I estetiken ingår bild, skapande, drama, rytmik, dans och musik (Wilkinson & Snell 2011). Bild och skapande kan vara ett ämne där det kan ingå olika materiel som till exempel blyerts, trä, kol, lera, akvarell, olika sorters papper, kartong och oljemålning (Granberg 2011). Genom att reflektera över sina egna erfarenheter får barnen insikt om vad de själva tycker, om sina önskningar och förhoppningar (Paulsen 2011). Att samtala och reflektera med barnen om deras bilder är viktigt då det kan bilda andra berättelser än den ursprungliga och samtalet stimulerar barnen (Änggård 2005). När barn ritar tillsammans med andra barn får de oftast en kommunikation och hjälper varandra med att tolka bilder (Holm Hopperstad 2008). Ritandet ses som en värdefull förberedelse till barns kommunikation (a.a.).

2.2 Tidigare forskning

Barn i fyra- till sjuårsåldern fick en uppgift att måla en människa med jacka och på jackan skulle det vara knappar och fickor (Henderson & Thomas 1990 se Änggård 2005). Detta kom att resultera i att barnen målade kroppen betydligt större än huvudet, vilket beror på att barnen målade överdimensionerat för att få plats med jackans detaljer (a.a.). I en styrd målarövning kan barn försöka komma undan med att måla det som pedagogen vill och det kan bero på att barnet själv vill bestämma, barnet gör ett passivt motstånd (Änggård 2005). Bild och skapandet är en viktig del i barnens tid i förskolan och ska inte ses som avgränsad aktivitet, utan bild och skapande kopplas till övriga aktiviteter (a.a.).

Två undersökningar vid olika tillfällen om hur förskolor arbetar med bild och skapande i verksamheterna har gjorts (Lind 2010). Den ena undersökningen utfördes på två kommunala förskolor utan anknytning till Reggio Emilia. Lind (2010) kom fram till att båda förskolorna ansåg bild och skapande som viktigt och hade specifika rum för arbete med bild och skapande. Det vanligaste i dessa rum var att barnen målade, ritade, använde lera, klippte och byggde med lego (Lind 2010). Den andra undersökningen utfördes vid ett senare skede på två kommunala förskolor som då inspirerades mer av Reggio Emilia (Lind 2010). De yngre barnen fick använda sig av en overhead, vilket kan ses som ny materiel som kan göra skillnader i barnens skapandeprocesser samt att arbetssättet kan förändras. När de äldre barnen skapade figurer med nya utgångspunkter sett till vardagliga saker och känt materiel sedan tidigare, erbjöds nya villkor för arbetssätt och innehåll i den skapande processen.

2.3 Rummets och materielens betydelse

Genom bild och skapande kan barnen reflektera och samarbeta med andra för att få fram en bra lösning (Parnell 2012). Allt som barnen gör innebär ”*kreativ ... nyskapande, nytänkande, iderik, initiativrik och produktiv*” (Granberg 2011, s.14). Ekström & Isaksson (1997) menar att oftast gillar barn teknik, dvs teknik med olika materiel och hur det används. Barn får ett bildförråd som hela tiden fylls på och med hjälp av det kan barnet uppleva och förstå andra bilder (a.a.). Vad barnen kan skapa

för bilder beror helt på vad omgivningen ger dem samt vad samhället erbjuder och vad det finns för materiel tillgängligt för barnen (Änggård 2005). Änggård (2005) skriver även att materielens tillgängligt för barnen spelar in i hur fritt barnen kan använda materiel och vad de kan göra för bilder. Änggård (2005) menar att barns bild och skapande ”ses som ett uttryck för deras tankemässiga mognad” (s.8). Detta gör att barnen får en väg till en intellektuell utveckling genom utforskandet inom bildaktiviteter. Hur rummet möbleras och vilka materiel som barnen möts av samt vilka regler som gäller i rummet har stor betydelse för hur barnen lär sig (Davidsson 2008). Det är pedagogerna som skapar miljön som ska locka till nyfikenhet, miljön ska vara utformande samt inbjudande för barnen (Åman 2010).

För att barnen ska kunna värdesätta sitt inre behöver barnen en bra omgivning rent känslomässigt, där ska det finnas bra materiel, olika färger och det ska förekomma ordning (Paulsen 2011). Lind (2010) menar det ska finnas varierat materiel för att barnen ska kunna skapa. En viktig del för att barnen ska måla är att barnen ska förstå vad det finns för materiel och hur det går att använda, hur färger kan blandas och bilda nya färger, få kontroll över leran och skapa på olika sätt (Änggård 2005). Paulsen (2011) menar att förskolor ofta tar bort materiel alldeles för tidigt för att barnen ska kunna känna att de behärskar materielen och ersätter det med något annat materiel. Ibland är det viktigt att pedagogerna låter barnen lära sig att det går att använda olika materiel till skapande men även låta barnen utforska sina tankar och känslor på egen hand (Paulsen 2011). Davidsson (2008) menar att barnens fysiska miljö har en stor betydelse i deras läroprocesser, då miljö antingen kan vara inbjudande eller avvisande för vad barnet kan göra i rummet. Sett till rummets utformning ges det olika villkor för barnens lek, socialisation och lärande samt att barnen förmedlar vilken känsla som de känner i- och med rummen (a.a.).

2.4 Betydelsen av bild och skapande för barnens utveckling

Barn kommer till förskolan med olika bakgrunder och erfarenheter (Yang & Noel 2006). Erfarenheten hemifrån har betydelse för användningen av bild. Barnens kultur spelar in för hur de förhåller sig till bild och hur äldre syskon målar påverkar ofta yngre syskons bild och skapande (Änggård 2005). Barn uttrycker sina tankar och idéer genom att blanda konst, hantverk, målningar och drama (Yang & Noel 2006). Yang & Noel (2006) skriver ”*young children draw what they know while the older children draw what they see*” (s.146), vilket resulterar i att barnen ritat det som är nära kopplat till deras tankar, tal, läsning och skrivning.

Barn som målar ritat till en början bara olika krumelurer och av det lär sig barnen göra olika former och nya krumelurer (a.a.). Målandet sker i olika stadier (Ekström & Isaksson 1997). Det första stadiet är klotterstadiet och det pågår tills barnet är cirka fyra år gammalt (Ekström & Isaksson 1997, Änggård 2005, Granberg 2011,). Det finns olika indelningar av klotterstadiet som punktklotter, bågklotter, spiralklotter och cirkel som sedan kommer likna huvudfotingar (Granberg 2011). När barnen är fem år blir de allt mer skickliga att forma sina bilder, de blir bättre på att märka detaljer och kombinera tecken (Ekström & Isaksson 1997).

Föräldrars och pedagogers syn på målning spelar stor roll för hur barnen målar och hur de använder sig av bild och skapande (Änggård 2005, Yang & Noel 2006). Om bild och skapandet blir socialt accepterat och barnen får feedback på sina målningar som de gör bidrar det till att barnen ser målning som en kommunikation och uttryck

(Yang & Noel 2006). Alla symboler barnen ritat har en viktig roll i barnens läs- och skrivutveckling (a.a.). Att rita stödjer barns idéer och ritandet presenteras senare i ord som bildar meningar, vilket gör att barnens minne tränas (a.a.) samt att deras handrörelser blir bättre (Ekström & Isaksson 1997). Barnens ritande av dessa krumelurer och cirklar kommer att påverka barnens läs- och skrivutveckling senare i livet (Pinto m.fl 2009). Ett steg i läs- och skrivutvecklingen genom krumelurerna är att kunna skriva sitt namn, vilket är roligare än att lära sig andra bokstäver (Yang & Noel 2006). Kommunikationen är effektiv till bild när barnen ska hitta eller göra något eller skaffar nya idéer (Ekström & Isaksson 1997, Holm Hopperstads 2008, Wilkinson 2011).

Turner & Wilson (2010) menar att bilder gör det möjligt för barnen att ha olika åsikter utifrån en situation, då uppstår diskussioner och pedagogerna kan se vad barnen får för känsla. Bygdeson-Larsson (2010) skriver att det är bra om pedagogerna till en början är undersökande, att de lyssnar in, tolkar och iakttar barnet för att därefter ta egna initiativ. Det är en förutsättning för att förstå barnens olika upplevelser i en situation där pedagogerna kan följa barnens samspeletsprocess över en tid samt använder sina iakttagelser i tolkandet av barnens perspektiv (a.a.).

2.5 Reggio Emilia

Loris Malaguzzi arbetade i staden Reggio Emilia och hans arbetssätt inspirerade många förskolor i staden, vilket senare kom att bli känt över hela världen (Jonstoj & Tolgravens 2001). Loris Malaguzzi skrev en dikt, som lyder: *"Ett barn är gjort av hundra. ... hundra händer, hundra tankar, hundra sätt att tänka, att leka och att tala på, ... hundra, sätt att lyssna, att förundras att tycka om, hundra världar, att uppfinna, ... ett barn har hundra språk... men berövas nittionio"* (a.a. s.53).

Inom Reggio Emilia ska barnens tid på förskolan inte fördrivas utan tiden ska utnyttjas maximalt (Jonstoj & Tolgravens 2001). Förskolan ses som en plats där barns lärande sker varje minut och barnen lär och utforskar med alla sinnen (a.a.). Pedagogerna lägger stor tyngd vid barnens kunskapsprocesser och formar verksamheten efter projekt samt låter sig inspireras av barnen, av deras nyfikenhet och frågor (a.a.). Barn och pedagoger arbetar tillsammans genom forskande, intryck och känslor där kommunikationen och samspelet spelar in för barnens lärande (a.a.). Pedagogerna kan utmana barnens teorier och låta dem hitta lösningar på deras problem. En viktig del är kommunikationen i barns lärande samt barns olika sätt att uttrycka sig (a.a.). Genom att träna på många uttrycksätt får barnet en chans att utveckla tilltro till sitt eget kunnande (a.a.). Barnet ses som det kompetenta barnet dvs de ska inte ses som ömtåliga eller vara formade av behov utan ska ses som samtalande och skickliga (a.a.).

Reggio Emilia pedagogiken ska erbjuda barnen olika miljöer och det ska skapa möjligheter att ha alternativa val (Jonstoj & Tolgravens 2001). Barnen ska kunna nå allt materiel, de vuxna ska inte vara de som äger makten utan barnen ska själva kunna ta det de vill ha och göra det de vill (a.a.). Reggio Emilia förskolor har oftast en stor ateljé där barnen vistas och skapar med olika materiel och målar på olika materiel (a.a.). I ateljén får barnen verka med alla sinnen och deras tankar och idéer formas och skapas (a.a.). Reggio Emilia ser bild och skapandet som en betydande kunskapsform samt att nå kunskap (Lind 2010).

2.6 Läroplanen för förskolan

Förskolan ska hjälpa barn att utvecklas, deras kunskaper, det sociala, ansvars känsla och deras värderingar, vilket är grunden för barnens livslånga lärande som börjar här (Skolverket 2010). Barn på förskola kan bidra med sina egna uppfattningar och föräldrarna ska kunna vara delaktiga (a.a.). Förskolan ska vara en trygg miljö för barnen där de kan leka och utvecklas (a.a.). Leken är lustfylld och stimulerar barnens fantasi, förmåga att samarbeta, kommunicera och lösa problem (a.a.). Barnen ska kunna uttrycka sig i olika uttrycksformer, där bild är en av dem (a.a.). Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sitt intresse för bild till att de kan använda sig av bilderna, samtala om dem och även tolka dem (a.a.). Förskolan ska även sträva efter att barnen utvecklar sin förmåga att skapa med hjälp av olika materiel (a.a.).

2.7 Jämförelse mellan Reggio Emilia och Läroplanen

Likheter och skillnader mellan Reggio Emilia och läroplanen (tabell 1).

Likheter mellan pedagogiken i Reggio Emilia och läroplanen är att båda betonar barnets behov av att kunna uttrycka sina tankar och idéer (Jonstoj & Tolgravens 2001, Skolverket 2010). Barnet ska även kunna använda sig av olika uttrycksformer och lära med alla sinnen (a.a.). Båda anser att barnens miljö ska vara trygg och inbjudande och anser att kommunikation är en viktig del av verksamheten (a.a.).

Skillnader mellan Reggio Emilia och läroplanen är att Reggio Emilia inte har några direkta mål om bild och skapande, medan läroplanen skriver att barnen ska utveckla sin skapande förmåga (Jonstoj & Tolgravens 2001, Skolverket 2010). Reggio Emilia arbetar med mer och längre projekt med barnen än den kommunala förskolan (a.a.). Inom Reggio Emilia anses barnet som det kompetenta barnet, där barnet ses som skickligt och samtalande (a.a.). Reggio Emilia påpekar ofta att materielen för barnen ska vara tillgängligt och tydligt, medan läroplanen inte lägger lika stor vikt vid det (a.a.). Reggio Emilia har oftast en ateljé, där barnen kan vara när de vill, något som läroplanen inte nämner (a.a.).

Tabell 1. Likheter och skillnader mellan Reggio Emilia och läroplanen. x= synligt och tillgängligt materiel efter barnens nivå. - = ej synligt och tillgängligt efter barnens nivå

Likheter	Reggio Emilia	Läroplanen
Barnens behov att uttrycka tankar och idéer	x	x
Använda uttrycksformer	x	x
Barnens miljö ska vara trygg	x	x
Kommunikationen är viktig i förskolan	x	x
Skillnader		
Direkta mål om bild och skapande	-	x
Arbetar med längre projekt	x	-
Barnet anses som det kompetenta barnet	x	-
Materiel ska vara synligt och tillgängligt för barnen	x	-
Har en ateljé tillgänglig	x	-

3 SYFTE

Syftet med examensarbetet är att vi vill undersöka om det är någon skillnad mellan en Reggio Emilia inspirerad förskola jämfört med en kommunal förskola kring hur pedagogerna förhåller sig till- och arbetar med bild och skapande tillsammans med barnen. Vi vill undersöka om det finns någon skillnad i pedagogernas inställning till bildämnet i dessa två olika verksamheter, om tillgängligheten för barnen av bildmateriel skiljer sig åt, samt om vi kan se någon skillnad mellan barnens sätt att skapa bilder.

3.1 Hypoteser

- Barn mognar snabbare i bild och skapande på en förskola som arbetar medvetet med mer bild och skapande.
- Pedagogernas syn och arbetssätt skiljer sig i verksamheternas inne- och utemiljöer kring barnens bild och skapande.
- Materielens tillgänglighet skiljer sig åt mellan förskolorna vid användandet av bild och skapande.
- Barnens teckningar skiljer sig mellan förskolorna.

4 METOD

4.1 Förskolorna

Till vår undersökning valde vi att ta kontakt med två olika förskolor i en mindre kommun i södra Sverige. Den ena förskolan är en privat Reggio Emilia inspirerad förskola med 54 barn där barngrupperna är indelade efter 1-2 år som är 13 barn, 3-4 år där det är 17 barn samt 4-5 år där det finns 24 barn.

Den andra förskolan är en kommunal förskola som har tre avdelningar med blandade åldrar på barngrupperna där barnen är mellan 1- 5 år. Där finns det totalt 50 barn som är fördelade på tre avdelningar med 16, 15 och 19 respektive barn.

4.1.1 Undersökningsmetoder

Vi har använt oss av intervjuer, observationer och uppgift med barnen för att få ut mycket om hur verksamheterna arbetar med bild och skapande på olika plan. För att kunna undersöka området mer djupgående kring bild och skapande har vi valt att genomföra kvalitativa intervjuer (Patel & Davidson 2003). De kvalitativa intervjuerna har ofta en låg grad av standardisering, vilket innebär att frågorna som intervjuaren ställer ger möjlighet för personen som intervjuas att svara med egna ord (a.a.). Vi har även valt att använda oss av observationer, då vi har observerat pedagogernas arbetssätt kring bild och skapande i verksamheterna. Einarsson & Hammar Chiriac (2002) berättar att den öppna observationen används för att ge forskaren en större frihet att delta som observatör. När vi var ute och besökte förskolorna genomförde vi även en uppgift med barnen, vilket var att femåringarna skulle måla människor.

4.1.2 Intervjuer

För att kunna genomföra en professionell intervju krävs det att intervjuaren formulerar frågor som ska ställas och bildar sig en uppfattning om undersökningsområdet (Lantz, 1993). Stukat (2005) anser att intervjuer kan ge stort handlingsutrymme som ger möjligheten för intervjuaren att upptäcka aktuellt och spännande material.

Innan vi genomförde den skarpa intervjun och uppgiften med barnen gjorde vi en pilotstudie. Anledningen till detta var att vi ville få en kvittens på att frågorna var relevanta, konkreta och välformulerade. Vi ville dessutom med pilotstudien få förslag och nya infallsvinklar. Testpersonerna som vi använde oss av var en barnskötare och en grundskolelärare. Grundskoleläraren läste igenom instruktionerna och uppgiften som vi skulle genomföra med barnen och gav kommentarer och förbättringsförslag. Patel & Davidson (2003) menar att pilotstudier ofta görs innan den riktiga undersökningen som kan bestå av intervjuer och att det är en bra förberedelsemetod. De menar även att det är bra att göra en undersökningsplan som klargör om det saknas kunskap eller information som kan vara till nytta för problemområdet (a.a.). Barnskötaren fick svara på frågorna som en av oss ställde och testade om uppgiften med barnen var genomförbar, likaså kom hon med förslag på vad vi skulle tänka på och förbättra.

Efter pilotstudien fastställde vi intervjufrågorna utifrån testpersonernas förslag (bilaga 1). Vi tog kontakt med två förskolor och frågade om vi fick genomföra en

undersökning om hur pedagogerna använde bild och skapande i verksamheterna tillsammans med barnen.

Vi valde att intervjua pedagoger på två olika förskolor där vi ställde samma intervjufrågor till en förskola som är Reggio Emilia inspirerad och en kommunal förskola. Vi använde oss av öppna intervjuer med en låg grad av strukturering, vilket Lantz (1993) beskriver som en intervju där det ställs öppna frågor där personen i fråga kan svara fritt. Ute på förskolorna intervjuades två pedagoger var för sig från olika avdelningar, i en ostörd miljö vilket Stukát (2005) beskriver som mycket viktigt. Varje enskild intervju tog cirka 20-30 minuter. Vid intervjuerna var vi båda med och använde oss av diktafoner för att spela in pedagogernas svar och analysera dem. Dessförinnan hade vi bitt om tillåtelse kring användandet av diktafonerna, vilket Patel & Davidson (2003) beskriver som viktigt. De menar att spela in en intervju har sina fördelar då svaren registreras direkt, men även att svaren kan komma att påverkas då pedagogen kan känna sig obekvämt och undanhålla information (a.a.). Efter analysen av resultatet och andra infallsvinklar från teorin kom vi på att vi behövde ge oss ut igen till respektive förskola för att ställa kompletterande frågor (bilaga 2) för att täcka in vårt område mer. Vi gav oss iväg åt varsitt håll och genomförde intervjuerna.

En av pedagogerna tyckte att det hade varit en fördel om intervjufrågorna hade skickats ut innan. Att skicka ut intervjufrågorna innan anser vi kan ha både för- och nackdelar. Fördelar kan vara att arbetslaget kan gå igenom frågorna innan samt att frågorna därmed blir lättare att svara på. Nackdelar kan vara att intervjun inte sker spontant samt att pedagogerna kan ge en annan bild av verksamheten än vad som stämmer. Vi ville att svaren från pedagogerna skulle vara spontana och undgå en bild på förskolan som inte stämde överens med verkligheten.

4.1.3 Observationer

När vi observerade använde vi oss av en direkt observation, vilket innebär ”*ögats direkta observation av händelser*”(Einarsson & Hammar Chiriac, 2002. s.24). Den direkta observationen gjorde att vi fick möjlighet att samla data ute i förskolornas miljö. Vi observerade vilket materiel som fanns tillgängligt i barnens inne- respektive utemiljöer på de olika avdelningarna på respektive förskola.

Då vi använde oss av observationer med en låg grad av strukturering, vilket Einarsson & Hammar Chiriac (2002) anser är bra, så möjliggjorde det för oss att samla mycket information kring problemområdet som vi ville undersöka.

Vid observationen iakttog vi vilket materiel som fanns tillgängligt för bild och formskapandet samt om det fanns en variation i materielen. En typ av observation som vi använde oss av var att ta bilder på hur det såg ut på förskolorna. Bilderna har varit till stor nytta för oss, då vi har haft möjlighet att titta flera gånger på vad det fanns för olika materiel, dess tillgänglighet och på så sätt kunnat analysera förskolorna.

4.1.4 Uppgift med barnen

Uppgiften som vi gjorde med barnen gick ut på att måla en människa. Uppgiften introducerades på samma sätt inför de 5- åriga barnen på respektive förskola, med att handdockan Pelle kom på besök. Han kände sig ensam och ville därför ha sällskap av teckningar på människor som han kunde se som sin familj. Pelle bad barnen måla

människor och då observerade vi hur fokuserade barnen var samt hur detaljrikt de målade människan. Från den Reggio Emilia inspirerade förskolan var det sju stycken barn som målade människor och från den kommunala var det fem stycken barn. Vi försökte bedöma hur långt barnen var komna i sitt bild- och formskapande. Fanns det ögon, näsa eller mun, ben, armar eller huvud i teckningarna? Vi tittade på om barnen klarade av att måla former som en människa har och hur detaljrikt de målade. Målade barnen huvudfotingar eller målade de alla kroppsdelar och vilka detaljer lade de märke till? En del barn ville måla fler människor än en, vilket förklarar att det blev totalt 21 stycken teckningar från båda förskolorna.

Anledningen till att vi valde att ha med Pelle var att vi ville att det skulle bli en spännande introduktion till uppgiften och ge ett motiv till barnen att vilja måla en människa. Vi ställde oss frågorna för vem, hur och varför handdockan skulle användas och i vilket syfte, vilket även Klerfelt & Qvarsell (2012) tar upp som ett motiv. Författarna säger att vid användandet av handdockor tar barnen del av sinnen då de ser handdockans färg, deras rörelse och tal. Klerfelt & Qvarsell (2012) menar att dockan även får barnen att ingå i ett samspel, de får minnesupplevelser i form av känslor och tankar och känner associationer.

Vi gav barnen några ledtrådar under uppgiften om vad en människa har och inte har. Barnen var nyfikna och ville titta närmare på Pelle och ställde frågor till honom. Vi frågade vad en människa har och jämförde med vad Pelle hade. Barnen upptäckte att Pelle inte hade några öron och de undrade hur han då kunde höra något och höra när han pratade. Vi frågade medvetet vad en människa har mer och gick in på detaljer på Pelle för att få barnen att bli mer uppmärksamma och lägga märke till detaljer som en människa har. Barnen lade märke till detaljer som Pelle inte hade men som vi människor har, då en del av barnen målade en navel vilket var imponerande.

När vi sedan sammanställde barnens teckningar till resultatet började vi med att skriva en svag bokstav antingen RE eller K på baksidan av teckningarna för att därefter blanda alla teckningar från båda förskolorna. På så vis hade vi ingen förutfattad mening eller påverkan utifrån vilken förskola som arbetade mest med bild och skapande. I nästa steg gjorde vi ett poängsystem där vi till varje teckning såg om det fanns ögon, näsa, mun osv som gav ett eller två poäng beroende på hur detaljerad människan var målade (tabell 2). För att kunna föra in resultatet i en tabell gick vi igenom teckningarna, då utgick vi från vårt poängsystem och räknade hur många som hade med de olika sakerna som finns på en människa. Sen gick vi igenom en teckning i taget och såg till vad barnen hade lagt märke till för detaljer som en människa har. Först därefter såg vi från vilken förskola barnen hade målat och kom fram till ett resultat. Poängsystemets upplägg var att kroppens mest synliga delar fick ett poäng, ögon, näsa, mun, hals, hår, armar mm. Öron, navel, fingrar med handflata mm fick två poäng då vi ansåg att det är kroppsdelar som inte syns lika tydligt och inte uppmärksammas lika tydligt att de finns.

Tabell 2. Poängsystem för barnens målade bilder.

Ögon	1 poäng
Näsa	1 poäng
Mun	1 poäng
Öron	2 poäng
Hals	1 poäng
Hår	1 poäng
Två armar	1 poäng
Fingrar med handflata	2 poäng
Kvastfingrar	1 poäng
Två ben	1 poäng
Fötter	1 poäng
Kläder	1 poäng
Navel	2 poäng
Ögonfransar	2 poäng
Ögonbryn	2 poäng
Pupiller	2 poäng
Accessoarer	2 poäng

5 RESULTAT

5.1 Intervjuer

Två pedagoger intervjuades på vardera förskolan, ett sammandrag av bådas svar ges nedan och intervjufrågorna finns som bilagor (bilaga 1, bilaga 2).

5.1.1 Privata Reggio Emilia inspirerade förskolan

På förskolan anser pedagogerna att bild och skapande är jätteviktigt i barnens lärande då de är uttryckssätt. Ämnena vävs in på olika sätt i barnens vardag och skapar diskussion som leder till samspel, språkutveckling och kreativitet. Det är processen till resultatet som är det viktiga, inte själva resultatet. Hjärtat i verksamheten anses vara ateljén och där ska materielen vara som ett smörgåsbord för barnen, materielen ska vara inspirerande, synligt och tillgängligt på barnens nivå. I ateljén ges möjlighet till bild och skapande och barnen kan vara där hur mycket de vill och hur länge de vill. Barnen pratar om föremål de ser eller som de har gjort och då tar barnen del av sina sinnen. I ateljén är det alltid fokus på bild och skapande och mycket idéer om skapande kommer från barnen som sker mycket spontant. När barnen själva får välja vad de vill göra blir det lustfyllt. Ibland sker styrda aktiviteter för att introducera ny materiel eller för att en pedagog måste vara i närheten på grund av yngre barn och skaderisk. Pedagogerna utgår ifrån barnens intressen när de skapar projekt och utmanar barnen genom ny materiel, nya tekniker efter barnens mognad. Pedagogerna låter barnen experimentera sig fram och fråga kompisar för att få fram ett svar, kommer de inte på något hjälper pedagogerna till.

Pedagogerna hade ingen större begränsning i bild och skapande då de lånar från de andra avdelningarna om något fattas eller skaffar fram materiel på annat sätt. Dock anser pedagogerna att tiden styr mycket av verksamheten. Pedagogerna upplevde att det fanns begränsningar i deras kompetens, då drömmen var att ha en ateljérista som kunde utmana barnen mer i bild och skapande. Alla pedagoger har en grundutbildning som förskollärare men det finns en pedagog som har lite extra utbildning i bild. Arbetssättet i bild och skapande skiljde sig inte så mycket i jämförelse mellan verksamhetens inne- och utemiljöer. Konceptet förskolan har är att det som används inne går att ta med ut och att utemateriel kan tas in. Förskolan utgår ifrån läroplanen och de dokumenterar mycket om vad barnen gör under vistelsen på förskolan för att se barnens utveckling och om de når målen. Förskolan har inga lokala mål men däremot gör de egna mål utifrån läroplanen, då de har tavlor med svarta ramar uppsatta utanför varje rum där det sker olika aktiviteter. Pedagogerna tycker det är viktigt att andra pedagoger, barn och föräldrar får ta del av barnens bilder och skapande, då det synliggör vad barnen har gjort, processen och vad de lärt sig. Förskolan lyfte även fram läroplanen genom att ta bilder på processen, vad processen innebär, var de gjorde vad osv. Förskolans aktiviteter med barnen visas för föräldrar via bilder och dessa bilder är även synliga på vernissagen. Föräldrarna ges tillfälle att ta del av dokumentationen vid lämning eller hämtning samt vid drop-in kvällar och föräldramöten.

Pedagogerna tror att ett utvecklat bild och skapande kan underlätta i svenska, läs- och skrivinläringen. Barnen lekskriver mycket samt berättar om sina teckningar och vill själva skriva om teckningarna. Bokstäver ska finnas synliga inför barnen samt pennor och papper inom räckhåll så de kan skriva sitt namn om de vill. Pedagogerna

försöker få barnen att själva komma på de bokstäver som de söker vilket leder till att barnen så småningom börjar ljuda. För att få inspiration till aktiviteter lyssnar pedagogerna på barnens idéer som oftast är årstidsbundna och dessa idéer försöker de spinna vidare på. Pedagogerna söker även inspiration från årtiderna samt i litteratur.

5.1.2 Kommunala förskolan

Betydelsen för bild och skapande ses som jätteviktigt för barnets lärande och det ingår mycket som rumsuppfattning, finmotorik och det sociala, dvs hela barnens utveckling. Bild och skapande använder barnen spontant dagligen och pedagogerna arbetar medvetet med ämnena. Det finns materiel tillgängligt hela tiden dock kan det vara svårt att ha framme mycket materiel då det är blandade åldrar, yngre barn kan inte använda sig av allt materiel på grund av säkerhetsskäl. Materielen som finns är mycket som går att återvinna och materiel som går att ta in från naturen. Ekonomin påverkar då de får en viss del pengar tilldelade som ska räcka till allt, från en glödlampa till leksaker till barnen. Pedagogerna anser att tiden är en tillgång, förskollärare ska inte vara rädda för att använda en hel förmiddag till en övning utan utnyttja tiden. För att inspirera barnen och ge dem nya idéer byts materielen ut med jämna mellanrum. Det förekommer åldersindelade aktiviteter efter de olika nivåerna som barnen befinner sig på i deras kunskapsutveckling. Pedagogerna introducerar nytt materiel till barnen och det är viktigt att bredda deras tankar och idéer. Detta gör att barnen utmanas även genom att prova på nya saker.

Det är viktigt att barnet får visa sitt skapande för andra dock enbart om barnet själv vill visa. Utifrån föremålen som skapas kan det göras en utställning där föräldrarna kan komma och titta, men även fönstren används där alla kan se. Barnens process på övningar är svåra att visa upp enskilt för alla utan det kan visas på utvecklingssamtal. Det händer att de visar processen men då är det alla barn som är närvarande men oftast är det bara den färdiga produkten som visas upp. Barnet får prata om bilder och föremål, det kan ske enskilt men även i grupp där barnets idéer framhävs. Bild och skapande kan underlätta inläringen inom andra områden. Att kunna rita är viktigt för framtiden då det bidrar till att kunna forma siffror och bokstäver som är en del av skolan. Pedagogerna tycker att föräldrarna ska vara delaktiga, att de sitter hemma och stöttar barnet samt låter barnet måla.

Det finns inga lokala mål men de nationella målen finns hela tiden, där bild och skapande är viktiga uttryckssätt. Pedagogerna använder alla uttryckssätt för att göra barnen intresserade och aktiva. Pedagogen tittar hela tiden på syftet med varför de gör en övning med barnen och stödjer det till läroplanen. Läroplanen sitter i ryggraden då den används jämt. En av pedagogerna ville titta på läroplanen innan hon kunde svara på frågan om hur de förhåller sig till läroplanen. Pedagogerna har ingen speciell utbildning för bild och skapande och anser att utbildningar för bild och skapande ligger i träda då det fokuseras mer på matematik, fysik och teknik.

Inspirationen till verksamheten för hur bild och skapande kan användas kommer från andra kolleger, internet, litteratur, erfarenhet och ny forskning. Pedagogerna får många tips och idéer genom att lyssna på andra samt vara ute i naturen och ta del av det som finns där. Pedagogerna experimenterar med barnen för att hitta lösningar. Intresset finns hos en själv, ”jag förstår, använder och vet vad syftet är med aktiviteterna jag gör med barnen” säger en av pedagogerna.

5.1.3 Jämförelse mellan Reggio Emilia och kommunal förskola

Likheter och skillnader mellan Reggio Emilia och kommunala förskolornas svar från intervjuerna (tabell 3).

Likheter: Bild och skapande anses jätteviktigt i barnens lärande. Pedagogerna anser att det ingår mycket i bild och skapande såsom finmotorik, rumsuppfattning och det sociala. De anser att bild och skapande kommer automatiskt in i andra ämnen. Pedagogerna utgår ifrån barnens idéer när de arbetar. Pedagogerna introducerar ny materiel samt nya tekniker till barnen för att utmana dem. Båda förskolorna anser att bild och skapande sker spontant och på barnens initiativ. Förskolorna låter barnen själva experimentera och söka egna svar. Barnen får diskutera om sina bilder och pedagogerna anser att det är viktigt att barnen får visa upp det de har gjort, både för andra barn och pedagoger samt för sina föräldrar. Pedagogerna menar att allt som kan göras inne går att göra ute. Pedagogerna arbetar medvetet med bild och skapande samt anser att ämnena underlättar för inläringen inom andra områden så som svenska, läs- och skrivinläring. Den Reggio Emilia inspirerade förskolan hämtade inspiration från barnen, men även årstiderna och i litteratur för att utveckla bild och skapandet hos barnen. Den kommunala förskolan hämtade inspiration från andra kollegor, i litteratur, på internet, i naturen, ny forskning och genom att experimentera med barnen.

Skillnader: Den privata Reggio Emilia inspirerade förskolan använder sig mycket av en ateljé vilket de inte hade på den kommunala förskolan. Reggio Emilia arbetar mer med projekt än vad den kommunala förskolan gör. Reggio Emilia anser att tiden till viss del styr deras verksamhet medan den kommunala anser att tiden inte gör det. Den privata Reggio Emilia inspirerade förskolan använder sig av egna mål som de kopplar till läroplanen, medan den kommunala förskolan inte hade egna uppsatta mål. En pedagog på den kommunala förskolan menade att läroplanen sitter i ryggraden, den finns alltid med inom verksamheten.

Tabell 3. Likheter och skillnader utifrån pedagogernas svar i intervjuerna mellan Reggio Emilia inspirerade- och kommunala förskolan. x= synligt och tillgängligt materiel efter barnens nivå. - = ej synligt och tillgängligt efter barnens nivå

Likheter	Reggio Emilia	kommunal
Bild och skapande anses jätteviktigt	x	x
Mycket ingår i bild och skapande	x	x
Utgår ifrån barnens idéer och intressen	x	x
Använder ny materiel till utmaningar	x	x
Bild och skapande sker spontant på barnens initiativ	x	x
Barnen får själva söka svar och experimentera	x	x
Barnen får diskutera bilder samt visa upp bilderna	x	x
Allt som går att göra inne kan göras ute	x	x
Arbetar medvetet med bild och skapande	x	x
Bild och skapande underlättar för läs- och skrivutvecklingen	x	x
Hämtar inspiration från barnen, årstiderna, internet, kollegor	x	x
Skillnader		
Har en ateljé tillgänglig	x	-
Arbetar med längre projekt	x	-
Tiden styr verksamheten	-	x
Egna mål kopplat till läroplanen	x	-

5.2 Observationer

5.2.1 Observationer på den Reggio Emilia inspirerade förskolan

På den Reggio Emilia inspirerade förskolan fanns det mest materiel åtkomligt inne på 4-5 års-avdelningen, där var det stora och öppna ytor och där hade barnen en ateljé. Materielen var synligt för barnen på respektive avdelning men utbudet var inte lika stort, då en del saker kunde vara farligt för de yngre barnen (tabell 4). Det fanns färgpennor som alltid var tillgängliga för barnen. Det fanns flera fastsatta stafflier och färger som barnen kunde använda. I barnens nivå fanns flera typer av materiel för bild och skapande synligt. På en bokhylla fanns det saxar, presentsnöre, tejp, garn, tyg och diverse saker synligt. I en hylla fanns det även olikfärgade papper tillgängligt. Det fanns mycket återvinningsmateriel såsom toarullar, äggkartonger, kolapapper och pasta men även naturmateriel såsom mossor, löv och pinna efter årstiderna. Play-doh lera stod alltid framme, likaså lego och annat byggmateriel. Legobackarna var markerade med vilken färg som fanns i och var sorterade efter färg.

Barnens bilder satt upp på väggarna som en utställning. På golvet fanns det fasttejpade former såsom trianglar, cirklar osv. Runt omkring på verksamhetens avdelningar finns det siffror och bokstäver uppsatta. På avdelningen med de yngsta barnen såg vi att det fanns en overhead där barnen hade möjlighet att lägga på bilder och olika föremål. När vi observerade utemiljön upptäckte vi att även färg användes där, då barnen hade målat siffror på stenar. Leksakerna var alltid ute, även när förskolan hade stängt.

5.2.2 Observationer på den kommunala förskolan

Det vi observerade på den kommunala förskolan var att där inte fanns materiel tillgängligt i samma omfattning, eftersom det var blandade åldrar i barngrupperna (tabell 4). På förskolan fanns det synliga stafflier. Vi upptäckte att materielen som fanns var placerade en bit upp på hyllor i blå plastlådor och att materielen inte kunde ses så tydligt. På förskolan fanns det en hylla där materielen placerades ut på olika nivåer. Högst upp fanns det tuschpennor, färger, pärlor och mallar att måla efter. På hyllan under var det vita och blå papper, kriterier och färgpennor och längst ner inget. Det fanns lego, en låda med djur, en låda och någon form av byggmateriel synligt. På förskolan har barnen tillgång till kuddar med olika färger och former. Pedagogerna använde sig även mycket av återvinningsbart materiel såsom kartonger etc och utemateriel såsom kottar och pinnar efter årstiderna. I utemiljön uppmärksammade vi att barnen hade tillgång till hinkar, spadar och leksaker i sandlådan. Materielen som finns utomhus låses in när pedagogerna och barnen är inomhus eller när förskolan är stängd.

Den dagen vi var på besök hade pedagogerna olika stationer med åldersindelning. De minsta barnen hade fått fingerfärg av filmjolk att måla med. De lite äldre barnen som var 3-4 år målade på staffli med flaskfärg och pensel och de äldsta fick meka med gamla teknikprylar.

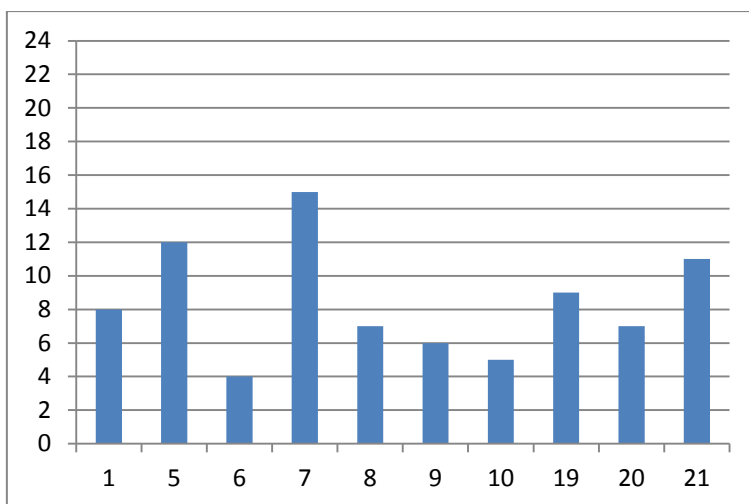
Tabell 4. Jämförelse över tillgängligheten av bildmateriel på en Reggio Emilia inspirerad och en kommunal förskola. x= synligt och tillgängligt materiel efter barnens nivå. - = ej synligt och tillgängligt efter barnens nivå

Tillgängligt materiel	Reggio Emilia	Kommunal
Olika färgade pennor	x	x
Färgade papper	x	x
Saxar	x	x
Lim	x	x
Stafflier	x	x
Toarullar, piprensare, paljetter mm	x	-
Play-doh lera	x	-
Blandade kartonger	x	x
Lego och annat byggmateriel	x	x
Siffror	x	-
Bokstäver	x	x
Leksaker utomhus	x	x

5.3 Uppgift med barnen

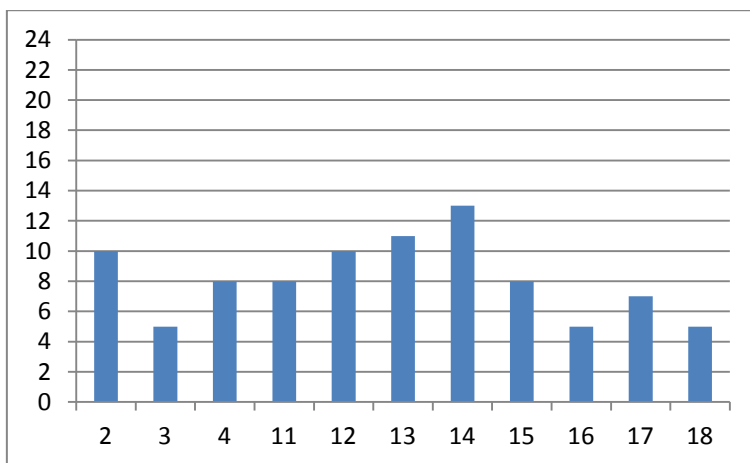
Barnen var sammanlagt 12 stycken och de målade 21 bilder. Fem barn från den kommunala förskolan målade elva bilder och sju barn från den privata Reggio Emilia inspirerade förskolan målade tio bilder. Vi använde ett poängsystem för att analysera barnens teckningar (tabell 1).

Barnen på den privata Reggio Emilia inspirerade förskolan fick 4-15 av maximalt 24 poäng på de målade bilderna (figur 1). Medelvärde var 8,4 poäng.

Figur 1. Poängsättning av de tio bilderna vid den privata Reggio Emilia inspirerade förskolan.

Barnen på den kommunala förskolan fick 5-13 av maximalt 24 poäng på de målade bilderna (figur 2). Medelvärde var 8,2 poäng.

Figur 2. Poängsättning av de elva bilderna vid den kommunala förskolan.

Den bild som fick mest poäng var bild nummer sju (figur 3). Denna bild kom från den Reggio Emilia inspirerade förskolan. Människan på bilden hade kvastfingrar, två armar, två ben, ögon, hår, öron, näsa, mun, kläder, accessoarer, ögonfransar och ögonbryn. Bild nummer 14 (figur 4) kom från den kommunala förskolan. Människan på bilden hade två armar, mun, öron, hår, ögonfransar, ögon, kläder, accessoarer och pupiller.

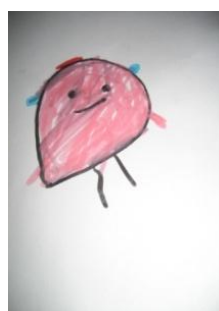
Figur 3, bilden är från den Reggio Emilia inspirerade förskolan som fick mest poäng vilket var 15 poäng.

Figur 4, bilden är från den kommunala förskolan som fick näst mest poäng vilket var 13 poäng

Figur 5, bilden är från den Reggio Emilia inspirerade förskolan som fick minst poäng vilket var 4 poäng.

Figur 6, bilden är från den kommunala förskolan som fick näst minst poäng vilket var 5 poäng.

Figur 7, bilderna är målade av samma barn från den kommunala förskolan, den vänstra bilden fick 8 poäng och den högra 10 poäng.

Figur 8, bilderna är målade av samma barn från den kommunala förskolan, den vänstra bilden fick 10 poäng och den högra fick 7 poäng.

6 DISKUSSION

6.1 Pedagogernas syn och arbetssätt

Vi trodde att pedagogerna på den Reggio Emilia inspirerade förskolan skulle arbeta mer medvetet med bild och skapande än de på den kommunala förskolan, vilket inte stämde. Båda förskolorna arbetar medvetet med bild och skapande och använder det dagligen i verksamheten. Något som förvånade oss var att svaren från pedagogerna kring deras arbetssätt med bild och skapande tillsammans med barnen inte skiljde sig åt. Båda förskolorna var lyhörda för barnen och deras idéer. Paulsen (2011) menar att genom att låta barnen reflektera kring sina egna erfarenheter och handlingar kommer barnen själva till insikt om vad de vill, samt vilka önskningar och förhoppningar de har. Vi fick liknande svar kring hur viktigt det är att samtala med barnet kring en eller flera bilder efteråt, vilket Änggård (2005) menar bidrar till andra berättelser kring bilderna.

Pedagogerna på de båda förskolorna berättade för oss att bild och skapande går in i allt som barnen gör, vilket Granberg (2011) instämmer i. Pedagogerna menar även att barnen i ämnena upplever rumsuppfattning, sinnesintryck, lek, motorik, fantasi etc, vilket vi håller med om. Då barnen har tillgång till ett större urval av materiel från de båda miljöerna kan de utveckla sitt bild- och formskapande mer, vilket vi ser som mycket betydelsefullt i förskolan. Samtliga pedagoger menade att barnen får möjlighet att uttrycka sina tankar, känslor och idéer i bilder och när de skapar ett föremål eller använder sig av drama, vilket även Yang & Noel (2006) nämner. Pedagogerna menade liksom Paulsen (2011) att estetiken idag handlar om upplevelser hos barnen som tas in med hela kroppen, sinnen och de spontana känslorna, vilket vi såg att förskolorna ständigt använde sig av tillsammans med barnen.

Båda förskolorna utgår från läroplanen för förskolan (Skolverket 2010) och har målen för bild och skapande med sig hela tiden. Förskolorna blir inspirerade av barnen hela tiden, då de ser till vad barnen vill, deras idéer, är lyhörda och väver in läroplanen utifrån dessa aspekter. Pedagogerna säger att bild och skapande har en viktig roll för barnens lärande vilket Änggård (2005) även anser då bild och skapande hör till övriga aktiviteter och ska inte ses som avgränsad. Pedagogerna menar även att bild och skapande är en viktig del av barnens läs- och skrivutveckling vilket även Yang & Noel (2006) påpekar.

6.2 Materielens och miljöns påverkan

Vi trodde att pedagogernas svar från intervjuerna skulle låta bättre än hur själva verksamheten såg ut. Utifrån observationerna och foton kom vi fram till att pedagogernas svar stämde överens med förutsättningarna för verksamheten. Vi konstaterade att miljöerna på förskolorna skiljde sig en del då den Reggio Emilia inspirerade förskolan hade större och mer öppna ytor än vad den kommunala förskolan hade. På den kommunala förskolan var det trängre vilket gav ett intryck av att vi mer kände att vi stod i vägen. Vi upplevde till viss del att materielen inte var synligt och tillgängligt på samma sätt för barnen. Utifrån bilderna vi tog uppmärksammade vi att på den Reggio Emilia inspirerade förskolan fanns materielen i genomskinliga burkar medan det på den kommunala förskolan låg i blå plastlådor. Änggård (2005) skriver att barnens bilder är beroende av vad omgivningen ger och

vad det finns för materiel som är tillgängligt för barnen, vilket vi tror kan påverka barnen. Den stora frågan är om barnet vill ha allt materiel synligt för att skapa och ge idéer på ett lättare sätt eller om materielen blir ”osynligt” och får en motsatt effekt?

Davidsson (2008) och Åman (2010) menar att beroende på hur rummet möbleras så har det en stor betydelse för barnens lärande, vilket vi tror kan påverka barnens sätt att uttrycka sig på. Vi uppmärksammade på vilket sätt materielen var inbjudande för barnen och såg fördelen med att ha materielen synligt, då barnen vet vad som finns, alltid har tillgång till det och får möjlighet till ett kreativitet skapande.

6.3 Barnens teckningar

Från början trodde vi att den Reggio Emilia inspirerade förskolan hade mer fokus på bild och skapande och att det skulle påverka barnens mognad i bild och skapande samt resultera i en mer utvecklad teckning, där vi skulle se mer detaljerade människor i teckningarna. Detta med anledning till att vi trodde att den Reggio Emilia inspirerade förskolan arbetade mer med bild och skapande än den kommunala förskolan. Att barnens teckningar inte skiljde sig var en överraskning. När vi hade analyserat resultatet kom vi fick fram till att barnen i den Reggio Emilia inspirerade förskolan fick 4-15 poäng och barnen i den kommunala förskolan fick 5-13 poäng. Detta resulterar i att det inte fanns någon skillnad i barnens teckningar, vilket gör att vi inte kan urskilja hur långt barnen är komna i deras bildkunskaper. Detta kan bero på att det inte var lika många barn från respektive förskola som målade människor eller på att förskolorna båda arbetade mer med bild och skapande än vad vi trodde?

Utifrån poängsystemet kunde vi bedöma vad barnen hade målat på människan samt analysera teckningarna. I och med uppgiften som gavs till barnen fann vi att alla målade huvuden på människan. Vid fem års ålder är barnen skickligare på att lägga märke till detaljer och kombinera olika tecken än barn som är yngre menar Ekström & Isaksson (1997), vilket vi upptäckte skiljde sig en del mellan barnen då vissa ritade människor med mycket detaljer och andra barn knappt några alls.

Det var ett bra sätt att använda sig av en handdocka som en start till uppgiften, då barnen lyssnade och tog till sig av uppgiften och vad det var de skulle göra. Vi upplevde barnen som fokuserade en längre tid och att alla förstod vad det var de skulle göra trots att de var stor grupp. Vi tog alla femåringar som fanns där den dagen vi besökte förskolan, just för att alla skulle få vara med om en annan upplevelse än vad de var vana vid. Paulsen (2011) antyder att de estetiska ämnena gör att barnen upplever med kroppen och sinnen, vilket barnen fick ta del av i detta fall. Bild och skapande ingår i de estetiska uttrycksformerna och med dem måste man arbeta praktiskt menar Wilkinson m.fl. (2011) vilket vi lät barnen göra i och med vår uppgift.

Vi tror att resultatet kan ha påverkats av att vi tillät barnen att måla flera teckningar med människor på. Det var inget vi tänkte på i stunden utan då tänkte vi nog mer att det var omtänksamt av barnen att vilja att Pelle skulle ha många människor runt omkring sig.

6.4 Slutsatser

Hypotesen som vi hade om att barnen mognar snabbare i bild och skapande på en förskola som arbetar medvetet med mer bild och skapande kan vi svara på, då

arbetssätten för de båda förskolorna är lika. Hypotesen att barnen på den Reggio Emilia inspirerade förskolan skulle nått en större mognad i bild och skapande än i en kommunal förskola stämde inte, på grund av att den kommunala förskolan som vi undersökte arbetade medvetet med bild och skapande. Pedagogerna menade att bild och skapande underlättar otroligt mycket i barnens läs- och skrivutveckling samt i deras språkutveckling.

I barnens bilder fanns det ingen skillnad då pedagogerna arbetar lika med barnen samt har samma syn på bild och skapande och dess betydelse för barnens utveckling. Pedagogerna tyckte att det var viktigt att utgå från barnen, deras idéer och att vara lyhörda för vad barnen ville. Pedagogerna hade placerat materielen på olika sätt, sett till barnens nivåer för att de skulle kunna ta del av sinnen.

Det hade varit intressant att göra en större studie som innefattar fler förskolor med de olika inriktningarna och med en större utspridning för att se om resultatet hade blivit annorlunda. Dock hade vi inte den möjligheten då arbetet har skett under en kortare tid. För att få fram en säkrare skillnad i resultatet tror vi att det hade krävts förskolor som har väsentligt olika syn på barnens bild och skapande samt att göra uppgiften med flera barn för att då få ett mer generaliserbart resultat.

7 REFERENSLISTA

- Bygdesson-Larsson, K. (2010). *Vi började se barnen och deras samspel på ett nytt sätt- utveckling av samspeletsdimensioner i förskolan, med hjälp av pedagogiska processreflektion*. Diss. Umeå universitet, Sverige
- Davidsson, B. (2008). Skolans olika rum och platser sett ur barns perspektiv. I Sandberg, A (red). *Miljöer för lek lärande och samspel*. Lund: Studentlitteratur.
- Einarsson, C. & Hammar Chiriack, E. (2002). *Gruppbobservationer teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Ekström, S. & Isaksson, B. (1997). *Bildglädje och läslust*. Falun: Falu Bokproduktion.
- Granberg, A. (2011). *Småbarns bild- & form- skapande- lek med former, färg och linjer*. Stockholm: Liber.
- Henderson, J.A & Thomas G.V (1990). Looking Ahead: Planning for the Inclusion of Detail Effects Relative Sizes of Head and Trunk in Children's Human Figure Drawings. *British Journal of Developmental Psychology*, 8, pp. 383-391. (red) Änggård, E. (2005). *Bildskapande- en del av förskolebarnens kamratkultur*. Diss. Linköpings universitet.
- Holm Hopperstad, M. (2008). Relationship between children's drawing and accompanying peer interaction in teacher- initiated drawing sessions. *International Journal of Early Years Education* vol. 16, ss 133-150.
- Jonstoj, T., Tolgraven, Å. (2001). *Hundra sätt att tänka, om Reggio Emilias pedagogiska filosofi*. Stockholm: UR.
- Klerfelt, A., Qvarsell, B (red). (2012). *Kultur, estetik och barns rätt i pedagogiken*. Malmö: Gleerups
- Lantz, A. (1993). *Intervjumetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lind, U. (2010). *Blickens ordning- Bildspråk och estetiska läroprocesser som kulturform och kunskapsform*. Diss. Stockholms universitet
- Løkken, G., Haugen, S., Røthle, M. (2010). *Småbarnspedagogik- fenomenologiska och estetiska förhållningssätt*. Stockholm: Liber.
- Nationalencyklopedin. (u.å). *Learning by doing*. Hämtat 28 november 2012 från <http://www.ne.se/lang/learning-by-doing>
- Parnell, W. (2012). Experiences of Teacher Reflection: Reggio Inspired Practices in the Studio. *Journal Of Early Childhood Research* vol.10, ss 117-133.
- Patel, R. & Davidsson, B. (2003). *Forsknings- metodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Paulsen, B. (2011). *Estetik i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Pinto, G., Accorti Gamannossi, B., & Cameron, C. (2011). From Scribbles to Meanings: Social Interaction in Different Cultures and the Emergence of Young Children's Early Drawing. *Early Child Development And Care* vol. 181, ss 425-444.

- Skolverket. (2010). *Läroplanen för förskolan*. Lpfö98 reviderad 2010. Stockholm: Fritzes.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Turner, T. & Gray Wilson, D. (2010). *Reflections on Documentation: A discussion With Thought Leaders From Reggio Emilia*. The collage of education and human ecology, the Ohio State University.
- Wien, C.A., Guyevskey, V., Berdoussis, N. (2011). Learning to Document in Reggio- inspired Education. *Early Childhood Research & Practice*. Hämtat 28 november 2012 från <http://www.eric.ed.gov/PDFS/EJ956381.pdf>
- Wilkinson, K.M. & Snell, J. (2011). Facilitating Children's Ability to Distinguish Symbols for Emotions: The Effects of Background Color Cues and Spatial Arrangement of Symbols on Accuracy and Speed of Search. *Research Article* vol. 20, ss 288-301
- Yang, H.C. & Noel, A.M. (2006). The developmental characteristics of four- and five- year- old pre- schoolers` drawing: An analysis of scribbles, placement patterns, emergent writing, and name writing in archived spontaneous drawing samples. *Journal of Early Childhood Literacy* vol. 6, ss 145-162
- Åman, P. (2010). *Att läsa och berätta- gör förskolan rolig och lärorik*. CHILD rapport. Nummer 13.
- Änggård, E. (2005). *Bildskapande- en del av förskolebarnens kamratkultur*. Diss. Linköpings universitet.

Bilagor

Innehållsförteckning

Bilaga 1: Intervjufrågor vid första tillfället

Bilaga 2: Kompletterande intervjufrågor

Bilaga 1

Intervjufrågor till pedagogerna, första intervjun

21-22 november 2012

- Vilken betydelse anser ni att bild och skapande har i barnens lärande?
- Hur arbetar ni med bild och skapande i verksamheten?
- Hur många gånger i månaden använder ni bild och skapande tillsammans med barnen?
- Är bild och skapande alltid inplanerade aktiviteter eller sker det spontant, vem tar initiativet?
- Har barnen möjlighet att använda bild och skapande när de vill, hur ofta i sådana fall?
- På vilket sätt utmanar ni barnen i deras skapande och bilder?
- Diskuterar ni skillnader och likheter i bilder och föremål tillsammans med barnen, exempelvis får barnen ange beskrivningar och detaljer?
- Vilka begränsningar har ni för bild och skapande i verksamheten?
- Vilka tillgångar har ni till materiel för bild och skapande?
- Hur arbetar ni med bild och skapande i inne- respektive utemiljöer?
- I förskolan finns lärandemål i bild och skapande, hur förhåller ni er till dessa?
- Har ni några lokala mål för er verksamhet som innehåller bild och skapande?
- Har någon utbildning i skapande och hur påverkar det verksamheten?

Bilaga 2

Kompletterande intervjufrågor till pedagogerna, intervju två

30 november 2012

- Tycker ni det är viktigt att barnen får visa sitt skapande för andra barn, föräldrar och personal?
- Hur synliggör ni barnens bild och formskapande i verksamheten inför föräldrar, barnen och personalen för att de ska kunna ta del av barnens process och lärandet i bild?
- Arbetar ni medvetet med att utveckla barnens bild och skapande med fokus på lärandet i bild?
- Tror ni att ett utvecklat bild och skapande kan underlätta inläringen för barnen inom andra områden som tex i svenska, läs- och skrivinläring?
- Var får- och hämtar ni inspiration, idéer och tips från om hur verksamheten kan använda sig av mer bild och skapande tillsammans med barnen?